

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus III. In quibus causis locus sit reconventioni?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

tionibus in contrarium, ut patet ex responsionibus ad contraria; ergo.

551. Dixi: *opinionem negantium esse juri conformiorem*; nam opinioni affirmantium non possunt in hoc casu favere leges Principum secularium, ut notavimus in præmissis; quia leges civiles, seu Cæsareæ, quæ statuunt, quòd Actor litigans coram aliquo Judice, à Reo reconveniri possit, & respondere teneatur coram eodem Judice, licet aliòquin ab ejus jurisdictione exemptus sit, pertinet solum ad subditos laicos, neque extendi possunt ad Clericos, qui omnimodè à jurisdictione seculari sunt exempti: cum hujusmodi leges non sint approbatæ, aut receptæ à Jure Canonico: neque enim Ecclesia recipere solet leges civiles, quæ Clericali Ordini præjudiciales, seu onerosæ sunt, aut libertati Ecclesiasticæ adversantur.

552. Dici etiam non potest, eas leges Principum esse canonizatas jure Sacrorum Canonum. Quamvis enim reconventio permessa, & approbata sit à Jure Canonico; non tamen est approbata, in ordine ad personas litigantes coram Judice seculari, sed pro foro Ecclesiastico, & quoad partes litigantes apud Judicem Ecclesiasticum, coram quo Clerici, sive à Clericis, sive à Laicis conventis reconveniri possunt: imò etiam Laici in causa spirituali, vel Ecclesiastica; ut diximus supr.

553. Dices: causâ. 3. q. 8. c. *Accusatores*. 1. à Zephyrino Papa clarè approbatur textus legis penultimæ, Cod. *de sentent. & interlocut.* cum dicto capitulo primo, hujus legis formalia verba (*cujus in agendo quis observat arbitrium, eum habere etiam contra se Judicem in eodem negotio non dedignetur*) apertè inserta reperiantur, ut constat ex textu, §. *Nullum*; ergo reconventioni Clerici coram Judice Laico, etiam de jure Canonico locus est. Resp. nego anteced. Ad prob. dist. verba legis citato capitulo clarè inserta sunt à Gratiano, C. à Zephyrino Papa, N. ex hoc autem, quòd leges quandòque reperiantur insertæ Sacris Canonibus, non rectè deducitur, eas esse Canonizatas, seu in vim Canonis assumptas; sed requiritur, quòd assumptæ sint ab illo, qui eis suam auctoritatem potest impertiri; quod

in dato casu factum non est; nam, ut rectè notat glossa in dict. c. 1. *V. cujus in agendo*, hæc lex non est de capitulo; inserta tamen fuit à Gratiano, occasione illorum verborum: *nullum constringit sententia à non suo Judice dicta*, ut scilicet exciperet casum reconventionis, secundum quod jure permessa est; cum quandòque cesset, ut pluribus ibidem specificat, de quibus etiam dicemus infra à num. 557. Et hoc etiam glossa repetit in V. *ut Codice*, dicens, illa verba citati c. *Accusatores*, incipiendo à verbis *ut Codice*, usque ad V. *Judices*, non esse in *Epistola Zephyrini*, nec in vetustis Gratiani codicibus.

Dixi: 2. *opinionem negantium esse conformiorem juri*; nam consuetudo in contrarium, ut nimirum Clerici in civilibus, & profanis coram Judice seculari reconveniantur, in multis locis usurpatur; quia tamen non omnis consuetudo jus tribuit, cum sæpe sit illegitima, imò nunquam legitime inducta etiam de tacito, & legali consensu ejus, qui contrariam legem tulit, imò sæpius reprobata, non propterea licitum facit agere, quod consuetum est; nec ex eo, quòd Summus Pontifex ejusmodi Laicorum consuetudines toleret, illas etiam tacitè, & facto approbat, ut claro jure demonstravimus alibi, ex c. *cum non ignores. 15. de præbend.* ubi, ut habetur in tota lectione illius textus, reprehendit Pontifex Archiepiscopum Genuensem, volentem in sua Diocesi inducere consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ, quæ unum ad plura beneficia recipit contra Sanctorum Canonum instituta, ac expressè dicit, *nec eam à se approbari, licet non possit præ multitudi- ne peccantium emendari.*

Vide. n. 432.

ARTICULUS III.

In quibus causis locus sit reconventioni?

IN hac quæstione communis regula traditur, jure communi reconventionem fieri posse in omnibus causis, specialiter non exceptis; quamvis aliqui ex dicta

dicta L. 14. de qua n. 525. existiment, eam regulam non procedere, nisi mutue petitiones, seu conventio, & reconventio in eadem causa instituantur, eò, quòd lex dicat in eodem negotio; negotium autem juridicè ster pro causa; sed communis DD. sententia tenet, ibi negotium non accipi pro causa; ut aliàs communiter solet; sed pro instantia, nimirum; Reum conventum posse in eadem instantia reconvenire Actorem; id, quòd præter alios etiàm explicat Corvinus h. t. in fine dicens: negotium seu causam conventionis & reconventionis dici eandem causam, seu idem negotium, eò, quòd idem Judex, iidem litigantes, eadem instantia, & una sententia determinanda. Hinc Reus conventus ab Actore actione empti, potest eum reconvenire actione mutui, vel locati, aut qualibet alia non excepta. Nihil enim curandum, ait Zoësius in 42. Cod. tit. 1. num. 36. quòd reconventio non oriatur ex eadem causa cum conventione; cum hoc non requiratur, & sufficiat qualiscunq; casus, ex quo Reus vult reconvenire agentem; adeò ut etiam coram Curia Feudali, quæ non cognoscit de aliis quàm feudalibus, reconveniri Actor possit de pecunia aliunde debita, gloss. 1. in fin. 2. Feud. tit. 16. Wamelf. Conf. de jure Pont. 71. num. 5. & Cent. 1. Conf. 40. n. 1. & seq.

356. Hinc etiam negandum est, quòd conventus actione reali, non possit Adversarium reconvenire actione personali, vel e contra; nam in hoc casu rationi, ex qua procedit Imperator in L. 14. de qua n. 525. aequè locus est, ac si conventus realiter, reconveniret Actorem eodem genere vindicationis, seu actionis realis; nec obstat, quòd Actor conveniens Reum actione reali (quando nullam rem habet, debitam Reo) non sit Reus alicujus rei Reo debite, uti contingit, si solum personaliter obligatur Reo; hoc enim non obstat; cum omnis actio realis, intentata Reo, indirectè saltem, & consequenter etiam tendat in ejusdem personam, ut restituat, ut satisfaciat, &c. nec enim ipsa res seipsam reddit; & vicissim actio etiam personalis plerumque tendat consequenter, & indirectè, in rem aliquam, ut si Emptor actione personali

Tom. II.

conveniat Venditorem, ad rem tradendam, pro qua pretium accepit ab Emptore; vel præster, quod sua interest, rem traditam non esse, &c. his præmissis:

§. I.

An Reconventioni locus sit in causa criminali?

Resp. negativè; cujus ratio est, quòd non relatione criminis, sed canonicà purgatione Reus fiat innocens, c. 1. & 2. c. Prius. III. q. 2. ac L. 5. de publ. jud. quia non potest proponi causa reconventionis, nisi ab eo, cui per eam quid quæri possit, quoad diminutionem debiti per Actorem petiti; non potest autem quæri Reo per criminalem causam, cum pena cedat Reip. Quòd facit, quòd traditum in materia compensationis, eam non admitti in criminalibus, cum qua affinitatem aliquam habet reconventio. Deinde, quia Accusator non sponte elegit Judicem, sed postulante necessitate propter injuriam sibi, vel Reipublicæ illatam; & sic cessat ratio; propter quam inducta est reconventio: tum quia Accusator propter actionem civilem non debet distrahi à persecutione judicii criminalis, in quo vertitur publicum interesse, ne delicta maneat impunita: Abbas in c. 1. num. 22. in fine, h. t.

Not. autem, cum dicimus, reconventioni non esse locum in causa criminali; debere intelligi, quando ea causa criminalis criminaliter intentatur Reo; nam, si civiliter, locus erit reconventioni, ut habetur III. q. 2. c. cum Ecclesia alicujus Episcopi, aut possessiones, vel res ab armis ejus, vel à quibuscunq; aliis non ita sponte detinentur, aliquid illi non debet aut potest à quoquam ante redintegrationem omnium rerum suarum objici; sed prius illi legibus redintegranda sunt omnia, & postea tempore à Patribus definita sunt negotia ventilanda; quòd tamen intellige, finito criminali judicio; nam Reus conventus criminaliter, pendente hoc judicio Actorem reconvenire non potest. t. non criminaliter; nisi Reus,

cor-

conveniendò criminaliter, majus crimen obiciat, aut suum, suorumque injuriam persequatur, *L. neganda. 19. ff. de his, qui accusare non possunt. L. 2. §. Sed et si, ff. de judiciis: non civiliter*; quia civilis actio criminali jure postponitur, *L. Adulterii. 33. C. ad Leg. Jul. L. fin. C. de Ordin. judic.*

559. Not. 2. cum num. præced. dicimus; Reum conventum *criminaliter*, posse Actorem quoque reconvenire criminaliter; debere intelligi, si Judex conventionis sit competens Actoris, seu Accusatoris; non autem secus; quia, ut diximus n. 557. Accusans non elegit alienum Judicem *sponte suâ*, sed necessitate boni communis, vel suæ injuriæ. Aliud est de Reo *civiliter* convento; tunc enim ei licebit; Actorem etiam pendente judicio civili reconvenire criminaliter non modò in causa diversa à causa conventionis; quam descendente ab illa (ut si eum accuset de falsis testibus, aut instrumentis in ea productis) sed eo casu judicium hoc criminale præfertur civili, & prius finiendum est, ut diximus num. præced.

§. II.

An reconventioni locus sit in causa spoliationis.

560. **D**E hoc agitur *c. fin. de ordine cognit.* ubi Gregorius IX. sic loquitur: *Super spoliatione conventus, adversus restitutionem petentem non est (nisi super quaestione spoliationis) sè eum reconveniat, audiendus. Cum restitutionis petitio in hoc privilegiata noscatur, ut ipsam intentans non cogatur ante restitutionem spoliatoribus respondere. Quamquam ab agendo (spoliatione ab eis in modum exceptionis propositâ) repellatur.*

561. Ex hoc textu habetur, quòd si spoliatus agat in judicio possessorio contra spoliantem, ut sibi res ablata restituatur; Reus conventus non audiatur, licet Actorem velit reconvenire super petitione alicujus rei, nisi reconveniat eum super alia spoliatione; quia judicium possessorium *Unde vi*, seu *recuperanda* possessionis, atque adeò petitio restitutionis in hoc est privilegiata, ut, qui eam intentat, non te-

neatur respondere Reo convento, antequam fiat rei ablata restitutio, licet Reus conventus possit illi opponere exceptionem alterius spoli, & sic eum ab agendo repellere; ita *c. fin. pro intelligendo.*

Not. 1. quòd Reus conventus in causa spoli ab ipso facti dupliciter possit vicissim in judicio Actori opponere spoliationem ab Actore factam: primò, si Actori commissam spoliationem ab ipso opponat per *modum exceptionis*; secundo, si per *modum actionis*, seu reconventionis; ut patet ex *c. cum dilectus. 2. de ord. cognit.* ibi: *Nos autem distinguendum esse credimus, utrum spoliationis quaestio sit objecta in modum actionis ad restitutionem petendam; an in forma exceptionis, ad intentionem adversarii repellendam?*

Not. 2. si Reus vicissim spoliationem commissam opponat per *modum actionis*, fore mutuas petitiones; consequenter utramque causam in judicium deductam debere unâ eademque sententiâ terminari; sic tamen, ut causa spoli ab Actore proposita tractetur prius; sic Innocentius III. in eod. textu, c. 2. ibi: *cum ea, in modum actionis proposita, intelligantur mutuae petitiones, sese tanquam diverse minime contingentes: ac per hoc juxta regulam juris (quâ dicitur, qui prior appellat, prior agat) quæ prius esset proposita; prius foret tractanda: quamquam in idem judicium ambae deductæ, vicissimque tractatae, simul essent eadem sententiâ terminandæ.*

Not. 3. si Actori in causa spoliationis à Reo per *modum actionis* opponatur vicissim spoliatio ab Actore commissâ, Actorem; probata sua actione (nimirum *spoliatione* sibi factâ) simpliciter; & absolute restituendum esse; licet non probaverit *proprietatem*; nec obesse reconventionem Rei; quia cum hæc reconventio sit actio, & actio tendat ad acquirendum, propter factam à Reo reconventionem, seu mutuam petitionem, non est repellendus; sed, ut dictum est, purè restituendus; quia spoliatus ante omnia est restituendus, *c. Ex literis. 5. de restitut. spoliat.*

Not. 4.

565. Not. 4. si Actori in causa spoliationis à Reo per modum exceptionis opponatur vicissim spoliatio contra Reum ab Actore commissa; excipientem prius audiendum, & exceptione probata, non obligatum iri ad respondendum Actori; ita textus cit. c. 2. ibi: *sed quoniam questio illa fuit ab eisdem nobilibus tantum in modum exceptionis objecta: interloquendo pronunciamus, ut probationes eorum super ipsa exceptione primitus audirentur, & eà probatà legitime, Abbati non cogentur respondere super petitionibus memoratis, donec restituerentur ab ipso: cum spoliatori spoliatus, ante restitutionem non cogatur ullatenus respondere.*

566. Quæres, an Reus probata exceptione, & consequenter Actore ab agendo repulso, sit restituendus in tali casu? Resp. ad hoc dari responsum in dict. c. 2. §. Verum, ibi: *verum spoliatio in modum exceptionis tantum probatà, non est per hoc restitutio faciendâ; quod intellige, non esse faciendam per Judicem imponendo sententialem restitutionem; cum, ut supponit casus, Reus opponendo Actori exceptionem spoliationis ab ipso factæ, nihil petierit (exceptio enim est solum actionis exclusio) Judex autem non tenetur adjudicare petitionem nihil petenti: Dixi per Judicem; nam secus est per Actorem, si velit prosequi suam actionem; nam aliàs in hoc casu propositæ contra illum, ac probatæ spoliationis manet ab agendo suspensus, dum Reo per ipsum restitutio fiat, ut ex ipso textu constat.*

§. III.

An reconventioni sit locus in causa appellationis?

567. **Q**uestio procedit de appellatione judiciali; nam de extrajudiciali affirmat Pirhing, de mutuis petitionibus, numer. 16. quòd in tali casu Judex principaliter adestur; loquendo autem de judiciali, ubi, in prima instantia victus, appellat, suadetur negativâ, nimirum non concedi Victori reconventionem appellantis. 1. ex L. 2. §. 1. ff. Tom. II.

de Judiciis, ibi: ei quoque, qui ipse provocavit, non imponitur necessitas intra tempora provocationis exercenda Roma, vel alio loco, ubi Provocatio exercetur, aliis pulsantibus respondere. 2. ex L. 13. ff. quibus ex causis in possess. eatur, ibi: ad cognitionem Imperatorum à Praside provincia remissus, etsi in ceteris litibus Roma defendere se non cogitur, tamen in provincia defendendus est.

Rationem reddit Bartolus in Authent. & consequenter n. 15. quòd in casu, quo Actor non eligit sponte Judicem, sed quadam necessitate inductus, non possit reconveniri eotam eodem Judice, quem non tam probavit, quàm coactè ei se subjecit, ut cessante ratione cit. L. 14. in causa appellationis, ob necessitatem saltem causativam, ex injuria, quam sibi persuadet appellans illatam per sententiam primam, cessare etiam debeat ejus decisio; quam rationem & sequitur Lanfrancus in Clement. Sape num. 67. de verb. signif.

Magis tamen placet, quam reddit 569. Haunoldus tom. 5. de jure, & just. tr. 3. num. 366. quia Judex appellationis unicè ad hoc eligitur, ut judicet super sententia Judicis in prima instantia, ut eam vel approbet, vel reformet; adeoque, quia causa reconventionis spectaret potius ad Judicem primæ instantiæ, coram quo conveniendus esset appellans extra casum appellationis, ideo Judex appellationis non debet se immiscere. Hanc rationem etiam assignat Gonzalez in c. 1. h. r. num. 10. dicens, reconventioni non esse locum, ubi non est actio; sed coram Judice appellationis non est actio; cum appellans non agat, nec aliquod jus persequatur; sed tantum conquatur de iniquitate sententiæ Judicis à quo.

Dices: si locus est reconventioni 570. etiam coram Judice ordinario; erit ei quoque locus coram Judice appellationis; nam. 1. Judex appellationis est Judex ordinarius; 2. Judex appellationis succedit in locum Judicis à quo per L. Tutor, ff. de Usur. Raynutius, de testa-

testament. 3. quia subrogatum sapit naturam subrogati, L. *si eum*, §. *qui injuriarum*, ff. *si quis cautionibus*; ergo sicut coram Judice à quo, sic coram Judice ad quem, erit locus reconventionis; 4. appellatio reducit causam ad eum statum, in quo fuit tempore litis contestatæ; c. *per tuas*, de appellat. & L. *ita demum*. 10. ff. de Procurat. sed lite contestatâ in causa principali, usque ad iudicii exitum, reconventio habet locum; ergo etiam coram Judice ad quem, seu appellationis.

371. Resp. ad. 1. omnino concedi, locum esse reconventioni etiam coram Judice ordinario, si hic etiam sit competens & capax respectu causæ reconventionalis; sed negari sequelam exindè factam ad Judicem appellationis; nam iste non Judex competens respectu aliarum causarum, quam de quibus ad eum provocatum est; c. *Pastoralis*, de offic. delegati; cum igitur causa reconventionalis coram Judice primæ instantiæ non sit mota, Judex appellationis de illa non est competens, atque adeo de illa cognoscere non potest. Ad. 2. Resp. cum distinctione, & concedo, quod Judex appellationis succedat in locum Judicis ordinarii, seu Judicis à quo, quoad merita causæ, ac ea, quæ in prima instantia sunt deducta; non autem, quoad reliqua; at causâ reconventionis ponitur non deducta in prima instantia; ergo. Idem est de Judice subrogato alteri, ut scilicet possit de illis cognoscere, quæ deducta sunt in instantia Iudicis, cui subrogatus est; ex quo habetur responsio ad. 3. Ad. 4. Resp. verum esse, quod appellatio, quoad ea, quæ deducta sunt in iudicium primæ instantiæ, reducat causam ad eum statum, in quo fuit tempore litis contestatæ; non autem quoad alia, quæ deducta non sunt in iudicium primæ instantiæ; hinc datâ *min. dist. conseq.* ergo reconventio etiam coram Judice appellationis usque ad iudicii exitum habet locum, quoad ea, quæ deducta sunt in iudicium primæ instantiæ, C. quoad alia, N. conseq. Qui enim causam reconventionis lite contestatâ potuit deducere

in iudicium primæ instantiæ, & non dedit, imputare sibi debet eventum, quod ad hoc non admittatur à Judice appellationis; cum potestas ejus non extendat se, nisi ad ea, de quibus Iudex à quo sententiam tulit, à qua est appellatum; nec enim munus ejus aliud est, quam approbare, vel reprobare iudicatum à Judice inferiore, si hic bene, vel malè judicavit; non autem pronuntiare super alio, de quo nihil pronuntiavit inferior propterea, quod coram se nihil de re illa productum sit.

Neque argumentum bene sumitur à 572. Iudice delegato ad Iudicem appellationis in materia reconventionis. Nam licet jurisdictio delegata sit stricti juris, quoad ea, quæ ex mandato delegantis veniunt; secus tamen est quoad ea, quæ ex legis dispositione. Hinc est, quod Iudex delegatus legitimas exceptiones, & alia, quæ ipso jure veniunt, admittere teneatur, etiam si id expressum non sit, c. *ex parte* 13. c. *prudentiam*, §. *sexta*, de offic. delegati. Unde cum reconventio propter prorogationem à jure inductam admittatur, etiam coram delegato habet locum: at jurisdictio Judicis ad quem, seu appellationis, dispositione juris ad ea solum porrigitur, de quibus egit inferior per sententiam, à qua appellatum est; ergo.

§. IV.

An reconventioni locus sit in causis executivis, & Summariis?

Quid sint causæ Summarie, seu, quæ 573. iudicio summario tractari debent? constat ex dict. à n. 14. Causæ potèd executivæ dicuntur, quæ paratam debent habere executionem; quo posito Pirhing, h. t. n. 16. §. Quarto, respondet, in causis executivis non admitti reconventionem quoad hoc, ut pari passu ambulet cum causa conventionis, & simul tractetur; bene tamen quoad effectum prorogationis jurisdictionis, ut postea de causa reconventionis cognoscatur coram eodem iudice.

Berlichius apud Haunold. tom. 5. de Ju- 574. re, & Just. tr. 3. n. 371. ad utramque propositam quæstionem respondet affirmative.

mativè ; probatione desumptà ex Clem. i. de verb. signific. ubi, postquam dicitur : Verùm , quia juxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet pro parte agentis, & etiam Rei, si quid petere voluerit, est ipso litis exordio petitio facienda, sive scriptis, sive verbo, &c. statim subjungitur : quæ omnia, etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel aliàs procedi potest simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figurâ judicij volumus observari.

575. Deinde, si dato casu non esset locus reconventioni, esset ex eo, quod causæ executivæ paratam habeant executionem ; & Summaria celeritatem desiderent, consequenter excludant reconventiones, utpote morosas, & noxias executioni paratæ, ac expeditioni celeri ; sed hoc non obstat : nam causa damni infecti est Summaria, per L. 1. ff. de damno infecto, ibi : cum res damni infecti celeritatem desideret ; sed hoc non obstante in causa damni infecti admittitur reconventio ; quia, cum, ut habetur L. 35. §. 2. ff. de Procuratoribus. Procurator Actoris debeat Actorem defendere, dicitur in L. cit. si stipulatione legatorum, vel damni infecti velit caveri, debet absentem (intellige Actorem) incompetenti Tribunali, & eadem Provincia.

576. Dices : in causa depositi non admittitur reconventio ; ergo nec in causis executivis. Ant. prob. ex L. penult. C. Depositum, ibi : si quis vel pecunias, vel res quasdam, per depositionis acceperit titulum, eas, volenti ei, qui deposuit, reddere, illico modis omnibus compellatur, nullamque compensationem, vel deductionem, vel doli exceptionem opponat, quasi & ipse quasdam contra eum, qui deposuit, actiones personales, vel in rem, vel hypothecariam præterdendens ; cum non sibi hoc modo depositum acceperit, ut non concessa ei retentio generetur : & contractus, qui ex bona fide oritur, ad perfidiam retrahatur. Resp. dato anteced. propter claram legem jam relatam, nisi ex utraque parte aliquid fuerit depositum ; N. consequ. nam pro isto contractu, seu causa depositi stat clarum privilegium, expressum dicta lege penult. quale non habetur jure expres-

sum pro causis executivis ; & Summariis.

Dixi : nisi ex utraque parte aliquid sit depositum. Nam tali casu locus est reconventioni, sic tamen, ut, quamvis statim restitui debeat depositum, hæc restitutio prius fiat illi, qui prior petiit, ut dicitur cit. L. penult. §. Sed et si, ibi : sed et si ex utraque parte aliquid fuerit depositum, nec in hoc casu compensationis præpedito oriatur : sed depositæ quidem res, vel pecunia, ab utraque parte quam celeberrimè, sine aliquo obstaculo, restituantur, ei videlicet primum, qui primus hoc voluerit, & postea legitima actiones integra quoque ei reserventur.

578. His exceptionibus aliqui annumerant alios quoque casus, in quibus locus non sit reconventio ; primus dicitur in casu, quo extrajudicialiter imploratur Officium Judicis ; quia tali casu non præcedit actio, quam præsupponit reconventio ; 2. quo quis conventus apud Dominum directum, & in causa feudali, reconveniret Actorem in causa non feudali ; nam Domini directi jure feudi quoad jurisdictionem restricti sunt ad causas tantum feudales ; 3. si reconventio fieret in materia, seu causa, in qua Judex conventionis caret omni jurisdictione, ut si coram Iudice Laico Reus conventus in causa profana, reconveniret Actorem in causa merè spiritali ; 4. in momentanea possessione ; gloss. in c. fin. de ord. cognit. §. si Actor reconventus vellet Reum reconvenientem, etiam reconvenire ; propter nimiam actionum cumulationem.

579. Annotandum præterea, in quibusdam Provinciis, quoad materiam reconventionis jure municipali aliter procedi, quam decretum sit jure communi ; nam in certis locis solum admittitur in causis connexis, hoc est, quando causa reconventionis dependet, seu nascitur ex eodem contractu, vel instrumento, seu fundamento, ex quo procedit conventio ; sed hæc sunt juris solum statutarii ; in quo spectandus est rationabilis, & constans usus Tribunalium ; non varius, ut tunc procedat solum, quando servit causæ, pro qua privatis affectibus laborant Iudices ; rejiciatur verò prætextu

frivolo (est alius casus) si contrarietur.

ARTICULUS IV.

Quando proponi debeat reconventio.

580. **D**Uplex est sententia: prima Durandi in Specul. l. 2. p. 1. de Reconvent. §. Sequitur. 3. volentis, eam fieri posse quocumque tempore, etiam post litem contestatam, usque ad conclusionem in causa: altera communior eorum, qui docent, proponi debere statim in exordio litis, & in continenti, ante litis contestationem, vel immediatè post illam, & quidem priùs, quàm ad alia procedatur; ita Zoësius h. t. n. 10. & alii communiter, loquentes de reconventionem propriè, quæ scilicet ambulet pari passu cum conventionem, hoc est, quâ Reus conventus velit causam reconventionis cum causa conventionis simul eodem iudicio terminari, retardatâ conventionis causâ, dum etiam reconventio cognita simul finiatur; ut exponit Vallengis h. t. §. 3. n. 1. secus enim erit reconventio solùm impropiè, quæ scilicet non retardet causam conventionis; quibus positus:

581. Resp. de quæstione proposita agi c. 1. h. t. ubi, cum Plebanus Maturensis, qui Abbatem ejus loci convenit, ab hoc reconventus, ad causam reconventionis Abbati respondere nollet, rescriptis Alexander III. Judicibus delegatis: quoniam rationis ordo exigit, ut Plebanus, & Clerici Maturen. Abbati, & fratribus Maturensis Monasterii, de iis, quæ adversus eos proponunt, debeant in vestra presentia respondere, cum sibi ex ipsis coram vobis, à Sede Apostolica delegatis justitiam postulant, exhiberi: Mandamus, quatenus actione Plebani & Clericorum proposita, & responsione facta: monitione præmissa compellatis eisdem memoratis Abbati, & fratribus in continenti, coram vobis, super suis quæstionibus respondere, ut vicissim postmodum rationes partium audientes, concordia, vel iudicio utriusque negotium terminetis.

582. De hoc etiam in Clement. Sape. 2. de Verb. signific. dicitur: Verùm, quia juxta petitionem pronuntiatio sequi debet, pro parte agentis, & etiam Rei: si quid petere voluerit, est ipso litis exordio petitio facienda; & in Novella 96. c. 2. ibi: Sancimus igitur, ut si quis obnoxium se habere arbitretur eum, qui contra ipsum accusationem proposuit, non apud alium Judicem, sed apud eundem statim ab initio hunc accuset, ut idem Judex in utraq; controversia sit.

583. Ex his iuribus habetur, reconventionem (propriè dictam) debere fieri in ipso litis exordio, ut loquitur Clementina Sape; & statim ab initio ut dicitur Novellâ cit. vel saltem statim post litem contestatam, ut colligitur ex dict. c. 1. ibi: mandamus, quatenus actione Plebani, & Clericorum propositâ, & responsione factâ, compellatis eisdem Abbati super quæstionibus suis respondere; quia contestatione litis factâ propriè est initium, & exordium litis. Quod autem iura loquantur de reconventionem propriè dictâ, colligitur ex ipsis eorum verbis, c. 1. ibi: ut vicissim postmodum rationes partium audientes, concordia, vel iudicio utriusque negotium terminetis; & cit. Novell. ibi: ut idem Judex in utraq; controversia sit. Ex quibus tandem concluditur, reconventionem propriè dictam, non posse fieri ex intervallo, post litis contestationem; cum hæc assertio contrarietur apertè dictis iuribus, jubentibus eam fieri in exordio, in initio; id, quod non habet facta ex intervallo v. g. post juramentum calumnix, &c. quod etiam colligitur ex hoc, quod titulus de mutuis petitionibus ponatur ante titulum de litis contestatione.

584. Dices, contrarium haberi ex c. Dispendiosa. 3. §. Reus quoque, de Rescript. ubi ampliat Pontifex statutum Gregorii IX. ut si quis plures actiones contra alium voluerit movere, literas non ad diversos, sed eisdem Judices impetret; secus, cateat commodo literarum, neque processus valeat, & Actor Reo condemnatur in legitimis expensis, Reus quoque eisdem durante iudicio, Acto;